

Előterjesztés

Abádszalók Város Képviselő-testületének 2017. május 31-én megtartandó ülésére Local Agenda 21 Program felülvizsgálatáról

---

Tisztelt Képviselő-testület!

A környezetvédelmi tárgyú Európai Unió pályázatoknál – szennyvízkezelő projekt, ivóvízminőség-javító projekt – vállalandó horizontális szempontok között kötelezően meghatározott feladat volt a Local Agenda 21 Program elkészítése.

A programot Abádszalók város Önkormányzatának Képviselő-testülete az 59/2015. (IV.23.) számú határozatával elfogadta.

Az elfogadott program felülvizsgálatát lehetőleg éves rendszerességgel kell felülvizsgálni. Figyelemmel arra, hogy a programban foglalt célkitűzések és megállapítások mind a mai napig maradéktalanul fennállnak, annak változtatására nincs szükség.

...../2017 (V.31) számú Képviselő-testületi határozat Local Agenda 21 Program felülvizsgálatáról

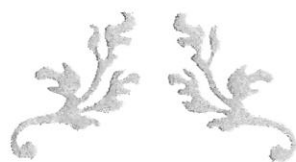
Abádszalók Város Képviselő-testülete a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 1. és 11. pontjában biztosított jogkörében eljárva Abádszalók Local Agenda 21 Programját 2016. és 2017. évre vonatkozóan a határozat 1. melléklete szerint felülvizsgálta és elfogadja.

Határozatról értesülnek:

1. JNSZ Megyei Kormányhivatal, Szolnok
2. Képviselő-testület tagjai, Helyben
3. Polgármesteri Hivatal Pénzügyi Iroda, Helyben

Abádszalók, 2017. 05. 31.

(: Balogh Gyula :)
polgármester

ABÁDSZALÓK VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

LOCAL ADENDA 21 FENNTARTATHATÓ FEJLŐDÉS HELYI PROGRAMJA

2015. MÁRCIUS

**KÉSZÍTETTE:
ABÁDSZALÓK VÁROS ÖNKORMÁNYZATÁNAK
MEGBÍZÁSÁBÓL A RÉGIÓ TANÁCSADÓ '99 BT.**

**ELFOGADTA ABÁDSZALÓK VÁROS ÖNKORMÁNYZATÁNAK KÉPVISELŐ-
TESTÜLETE
59/2015. (IV.23.) SZÁMÚ HATÁROZATÁVAL**

Tartalomjegyzék

I. Bevezetés	3
1. <i>Local Agenda 21</i> lényege	3
II. Helyzetelemzés	6
1. <i>Abádszalók város története</i>	6
2. <i>Érintett földrajzi terület bemutatása</i>	8
3. <i>Természeti környezet</i>	9
4. <i>Településszerkezet</i>	10
5. <i>Gazdasági helyzet</i>	13
6. <i>Demográfiai helyzet</i>	18
7. <i>Infrastrukturális helyzet</i>	22
8. <i>Környezeti elemek rendszere</i>	25
III. Helyzet értékelés	36
SWOT analízis	36
IV. Stratégia	39
V. Megvalósítás	41
1. <i>Környezeti pillér</i>	41
2. <i>Társadalmi pillér</i>	42
3. <i>Gazdasági pillér</i>	44
VI. Monitoring és visszacsatolás	46
1. <i>Értékelés, nyomonkövetés</i>	46
2. <i>Kommunikáció</i>	47

I. Bevezetés

1. Local Agenda 21 lényege

A nyolcvanas évek elején jelent meg a "fenntarthatóság" vagy a "fenntartható fejlődés" kifejezés a nemzetközi szakirodalomban.

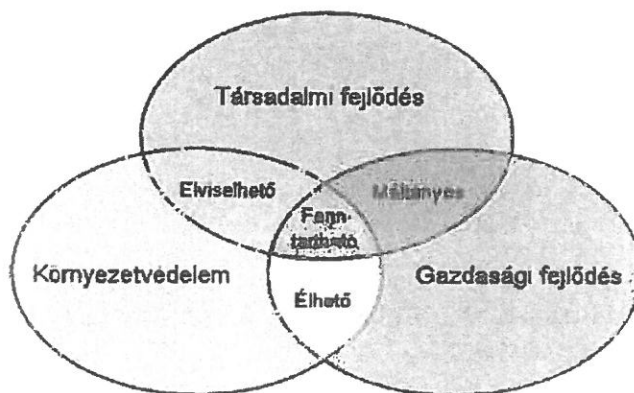
1983-ban az ENSZ Közgyűlés határozata alapján megkezdte munkáját az ENSZ Környezet és Fejlődés Világbizottsága, amelyet Gro Harlem Brundtland norvég miniszterelnöknek vezetett.

A Bizottság 1987-ben „Közös jövőnk” címmel kiadott jelentésében a gazdasági növekedés olyan új korszakának lehetőségét vázolta fel, amely a fenntartható fejlődés globális megvalósítására épít, megőrzi a természeti erőforrásokat, s amely megoldás lehetne a fejlődő országok nagy részében elhatalmasodó szegénység leküzdésére is.

A jelentés nagyon röviden és tömören határozta meg a fenntartható fejlődés fogalmát: *"a fenntartható fejlődés olyan fejlődés, amely kielégíti a jelen szükségleteit, anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő nemzedékek esélyét arra, hogy ők is kielégíthessék szükségleteiket".*

(Forrás: www.wikipedia.hu enciklopédia)

A fenntartható fejlődés három alappilléren nyugszik: a szociális (társadalmi), a gazdasági és a környezeti pilléreken és mindhármát együttesen, kölcsönhatásaik figyelembevételével mérlegelni kell a különböző fejlesztési stratégiák, programok kidolgozása során, illetve a konkrét intézkedésekben, cselekvésekben. A fenntartható fejlődés, mint általános stratégiai cél "bevonult" a nemzetközi konferenciák, szervezetek dokumentumaiba és a nemzeti kormányok cselekvési programjaiba.

1. ábra: A Fenntartható Fejlődés alappillérei

(Forrás: www.wikipedia.hu enciklopédia)

A fejlődés alapvető célja tehát a szociális jólét, a méltányos életfeltételek lehetőségének biztosítása mindenki és egyaránt a jelenlegi és a jövőbeli nemzedékek számára, ami csak úgy lehetséges, ha közben fenntartható módon hasznosítjuk a természeti erőforrásokat, elkerüljük a káros hatásokat, s különösen a környezet állapotában bekövetkező visszafordíthatatlan változásokat.

A Világ Tudományos Akadémiáinak Nyilatkozata megfogalmazásában: *"A fenntarthatóság az emberiség jelen szükségleteinek kielégítése, a környezet és a természeti erőforrások jövő generációk számára történő megőrzésével egyidejűleg."*

(Átmenet a fenntarthatóság felé; Világ Tudományos Akadémiáinak Nyilatkozata, Tokió, 2000).

Mi a fenntartható fejlődés?

Az emberiség, az egyes emberek és társadalmak közvetlenül vagy a gazdaság révén szükségleteik kielégítése érdekében természetes környezetükből veszik el azokat a javakat, amelyeket a földi rendszer létezése óta felhalmozott. A fenntarthatóság biztosítása azt kívánja tőlünk, hogy a jelen és jövő generációk létfeltételeihez szükséges természeti és épített környezet minőségét, értékeit megőrizzük. Ettől a rendszertől az ember annyit és olyan körülmények között vehet el, hogy ne sértse saját létkielégítésének jövőbeli esélyeit. A fenntartható fejlődés célja mindezek értelmében az emberi társadalom fenntartása. Ebben a feladatban a környezet feltételként jelenik meg, amely azt jelenti, hogy addig a mértékig használhatjuk természetes környezetünk erőforrásait, amíg nem sértjük annak megújulási lehetőségét. A gazdaság a társadalom fenntartásának és ezen keresztül a környezet használatának eszköze. Ezt az eszközt bölcsen, a társadalom hasznára, a környezet sérelme nélkül kell használnunk.

A fenntartható fejlődés lényege

Olyan fejlődési-fejlesztési folyamatok együttese, amely az életminőség hosszú távú, egyenletesen biztosítható javulását szolgálja az adott ökológiai keretek között. Ezért a természeti erőforrásokkal, a környezettel való fenntartható gazdálkodásnak együtt kell

érvényesülnie a jólét elérését, megtartását elősegítő gazdasági fejlődéssel, valamint a szociális esélyegyenlőség folyamatos növelésével.

Az EU a tagállamok mellett felkért társult országokat is, hogy az EU stratégiával összhangban készítsék el saját stratégiájukat. A Bizottság a fenntartható fejlődés stratégiáját meghatározó alapelvekről szóló, 2005-ben született deklarációja szerint az Unió elkötelezett a fenntartható fejlődés mellett, amely minden politikáját és cselekedetét meghatározza. Az Unió megújított Fenntartható Fejlődés Stratégiájának jóváhagyása a 2006. júniusi Európai Tanács napirendjén szerepelt. 1992-ben Rio de Janeiróban rendezett ENSZ Környezet és Fejlődés Konferencián elfogadott „Local Agenda 21” program („LA 21”) értékelése kapcsán fogalmazódott meg a fenntartható fejlődés helyi, lokális programja. Ezzel a modellel a cél az, hogy elveket (vezérfonalat) fogalmazzon meg a helyi önkormányzat(ok), valamint a helyi lakosok, közösségek számára a fenntarthatóság tennivalóinak, helyi programjának kidolgozása, megvalósítása érdekében.

A „LA 21” program az általános érvényű fenntartható fejlődés konkrét, gyakorlati megvalósítását a helyi adottságok, érdekek alapján, az önkormányzat és a helyi lakosok, közösségek széleskörű együtt munkálkodásával javasolja folytatni. Az alapfeladat itt a helyi hatáskörben befolyásolható fejlődés (beruházások, fejlesztések, felújítások, intézkedések, szabályozás stb.) olyan irányú alakítása, amely mind jobban előtérbe helyezi „a helybeni” életminőség, környezeti állapot javítását, valamint a helyi erőforrások - talaj, vízkészlet, energia, emberi- és jövedelemtermelő erőforrások stb.- tartamos, azaz nem kimerítő kiaknázását. További fontos elvárás, hogy valamennyi nem helyi erőforrásra támaszkodó, de helyi felhasználásban szerepet játszó beruházó-fejlesztő, termelő-szolgáltató- és fogyasztó törekedjen a fenntarthatóságot figyelembe vevő megoldások, eljárások igénybe vételére, szokások kialakítására. Ennek megvalósíthatóságát a megfelelő politikai akarat megléte és helyi társadalmi-közösségi kultúra jellege együttesen szabja meg és egy racionális tervezési folyamat útján kimunkált stratégia foglalja rendezett keretbe.

A fenntartható fejlődés nemzeti stratégia (FFNS) globális összefüggéseket is tükröző, nemzeti szintű prioritásai és fókuszai - az előzőekkel is összefüggésben - a következők:

- a gazdaság anyag- és energiaigényességének racionalizálása;
- a fenntarthatatlan társadalmi folyamatok kezelése és szabályozása;
- környezeti rendszerek fenntartható hasznosítása.

II. Helyzetelemzés

A fenntartható fejlődést szolgáló optimális célkitűzések, illetve a megvalósítás lépéseinek meghatározásához elengedhetetlen feltétel a település fennálló helyzetének alapos ismerete. A vizsgálati munkarészben részletesen elemzésre kerülnek az ökológiai, társadalmi és gazdasági adottságok.

1. Abádszalók város története

Rövid történeti áttekintés

A régészeti leletek szerint a város területén már az újkőkorban is éltek emberek, a szarmaták megjelenésétől kezdve pedig – a Rákóczi-szabadságharc alatti néhány évet kivéve – folyamatosan lakott a tiszai átkelőhely környéke. A rév jelentőségét a honfoglaló magyarok is felismerték, így a X. század folyamán megszállták a környéket. Abád és Szalók nevét először Anonymus említi, előbbi mint fontos tiszai révhelyet és Thonuzoba besenyő vezér birtokát, utóbbit mint az államszervezés fontos személyiségét. A besenyő vezér nemzetségéből származott Aba Sámuel is és az Abádiak, a Losoncziaak és a Losonczy- Bánffyok, akik több környékbeli települést magukénak mondhattak. Az átkelőhely egészen a török hódoltságig fontos pont maradt, a XV. században még sókamrai rangra is emelkedett a település. Ebben az időben Abád és Szalók két teljesen különálló település volt. Az Árpád kori Abád a mostani várostól északkeletre fekvő dombokon, a régi Szalók pedig a jelenlegi belterülettől délkeletre feküdt.

A XVI. század közepétől mindkét falu török közigazgatás alá tartozott. A török hódoltság állandósuló háborúi során megfogyatkozó népesség a XVIII. század elején kezdett növekedni, elsősorban távolibb vidékről szökött református vallású jobbágyok letelepedésével, majd 1740-ben az ide telepített római katolikus vallású német iparosokkal. A két falu hajdan volt vallási megosztottságát, felekezeteinek számarányát ma is hűen őrzi a település képe oly jellemző két református és egy katolikus templom.

A XIX. század az agrárjellegű település lassan kibontakozó polgárosodásának békés, sok eredményt felmutató időszaka volt. Az 1850-es években tettek először kísérletet a két falu egyesítésére. A folyamatot az is segítette, hogy a század utolsó harmadában a település járásbírói székhely lett. Az ugyancsak ebben az időszakban zajló ármentesítési munkálatok eredményeként a település megmenekült a pusztító árvizektől, 1887-ben felépült

vasútállomása pedig bekapcsolta az 1896-ban végleg egyesülő falvakat az ország vérkeringésébe. Mindezek a változások kedvezően hatottak a település gazdasági-társadalmi életére. 1925-ben már 26 kereskedő és 128 iparos dolgozott a faluban, az Abádszalóki Gőzmalom Rt megalakulásával pedig a gyárpar is megjelent. A mezőgazdaságot ebben az időben elég szélsőséges birtokstruktúra jellemezte. A 2266 földbirtok 83%-a legfeljebb 5 kh területtel rendelkezett, amely a falu határának kevesebb, mint 14%-át tette ki, ugyanakkor 4 db 1000 kh-on felüli földbirtok az abádszalóki határ több mint 40%-ára terjedt ki.

Az 1945-ös földosztás 1456 főnek juttatott földet, ám rövidesen kezdetét vette a mezőgazdaság politikai indíttatású nagyüzemmé szervezése, a kisipar és kiskereskedelem államosítása és centralizálása.

A település számára az 1970-es évek néhány fontos, hosszú távra szóló döntése nyitott új perspektívát, teremtett fejlődési esélyeket. Ekkor kezdődött el a Kiskörei-víztároló – 1989 óta: Tisza-tó – kialakítása, amelynek duzzasztással létrehozott vízfelülete Abádszalók legfőbb természeti látványosságává, turisztikai vonzerejévé vált. Az idegenforgalomnak köszönhetően jelentősen megváltozott a település képe és az itt lakók élete. Az utóbbi években korszerű autóbusz-pályaudvar, csónak és hajókikötő épült, megújult a polgármesteri hivatal épülete, szolgáltató, kereskedelmi és vendéglátóhelyek sora létesült. A nyaranta ide látogató közel félmillió turistát első sorban a – hazai mércével mérve – hatalmas vízfelület nyújtotta fürdőzési, sportolási lehetőségek, a páratlan szépségű –növény ritkaságokban bővelkedő – természeti környezet, a gazdag vízi világ csábítja a településre, ezek mellett azonban egyre nagyobb vonzerőt jelent az Abádszalóki Nyár rendezvénysorozata, amelyen neves sztárok, változatos programok követik egymást. A település építészeti értékei közül sokan megcsodálják a műemlék jellegű barokk, illetve későbarokk stílusú református templomokat és a barokk stílusú, műemlék katolikus templomot, amelyet a város szülöttének, Kovács Mihály festőművésznek a freskói díszítenek.

2. Érintett földrajzi terület bemutatása

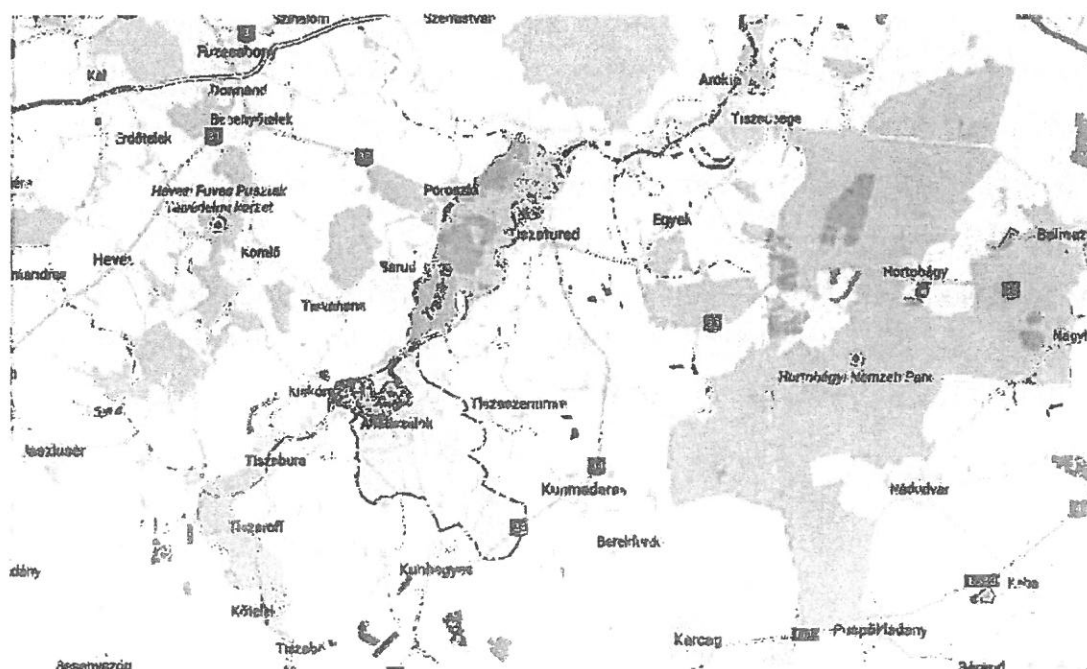
A terület közigazgatási lehatárolása

Régió	Észak-Alföldi Régió
Megye	Jász-Nagykun-Szolnok megye
Járás	Kunhegyesi
Település	Abádszalók
Lakosság	4328 fő

1. számú táblázat

Abádszalók az Észak-alföldi régió, ezen belül Jász-Nagykun-Szolnok megye északi részén, a Tisza bal partján, közvetlenül a mesterséges Tisza-tó déli partjánál helyezkedik el. A tó 127 km² nagyságú területéből 14 km² egybefüggő szabad vízfelület a településnél található.

A település a 4-es főútvonal felől elérhető, a kisváros különböző bekötőutak segítségével több felől is megközelíthető. A Kál-Kápolna – Kisújszállás vasútvonal révén Abádszalók az ország vasúti közlekedésébe is bekapcsolódik. Autóbusz közlekedési kapcsolataik révén több megyeszékhely közvetlenül is elérhető, a megyén belüli menetrend szerinti autóbuszjáratok sűrűsége több irányba is megfelelő.

2. ábra: A település elhelyezkedése a környező településekhez viszonyítva
(Forrás: google.hu)

3. Természeti környezet

Domborzat

Felszínének nagyobb részét tökéletes síkság, illetve részben egyenetlen síkság alkotja. A tökéletes síkságok egyrészt ártéri szintű síkságok, árterek, illetőleg alacsony ármentes síkságok.

Talajadottságok

Talajadottságai igen változatosak, a löszös homokon kialakuló jó minőségű csernozjomtól, a réti csernozjomon át a mélyben sós réti szolonyecig, a térség vízellátottságához igazodva. A belvízveszélyes területek általában nem, vagy csak korlátozottan alkalmas szántóművelésre, míg a hátak talajai, melyek kialakulásában a víz nem, vagy csak kismértékben játszott szerepet általában szántókként jól hasznosíthatók.

Éghajlat

A város az Alföld egyik legszárazabb foltjának közelében helyezkedik el, az éves középhőmérséklet: 10 C°, a csapadékösszeg éves átlag mennyisége: 530 mm körüli, a napsütéses órák száma: 2000 óra. A leggyakoribb szélirány: északi, az átlagos szélesség 2,5 m/s. A téli leghidegebb minimumok átlaga: - 17,5 C°, a hótakarós napok átlagos száma: 33-34 nap, az átlagos maximális hóvastagság: 15-16 cm.

Vízrajzi adottságok

A kistérség éghajlata kontinentális. A Tisza Magyarország legnagyobb folyója Ukrajnában a Máramarosi havasokban, 1800 m magasságban ered. Tiszabecsnél éri el a magyar határt. A Magyarországi szakasz 585 km, a meder átlagos esése 4,5-5,5 cm/km, szélessége 100-160 m. A Tiszán végrehajtott szabályozás eredményeként az árvízszint jelentősen megemelkedett. A folyóközeli töltésezés következtében a holt folyóágak jó része a töltésen kívül rekedt.

Az évek közötti megoszlás jellegzetessége a Közép-Tiszán a száraz és nedves periódusok váltakozása. A nedves periódusra jellemző a mély fekvésű területek belvizesedése, ugyanakkor belvíz száraz években is jelentkezhet a csapadék éven belüli szélsőségeinek következtében. Ilyenkor ugyanabban az évben egymást rövid időn belül követheti a belvíz és az aszály.

4. Településszerkezet

Abádszalók két ősi település: Tiszaabád és Tiszaszalók összeépülésével, majd egyesítésével jött létre. Abád utcás településrész, Szalók régi része halmaztelepülés. A törökök pusztítása után a két települést újra kellett építeni, a lakosok közvetlenül a Tisza partjára települtek. Ennek egyik oka az volt, hogy a közelebb lévő területek magasabbak és árvízmentesebbek voltak, így a halászat kibontakozhatott, illetve közelben voltak a házak építéséhez szükséges építőanyagok is (nád, fa föld). Emellett szerepet játszott még a hely megválasztásában az abádi rév megléte. A II. József idejéből fent maradt térképek alapján a térség a halmazfalu képét mutatja. A dinamikus fejlődés és a népesség növekedésével a két település egyre kiterjedtebb lett. A Tisza azonban természetes akadályként útját állta a terjeszkedésnek, ezért a két falu csak egymás felé tudta növelni területeit. Amikor már majdnem összeértek, közigazgatásilag összevonásra kerültek.

3. ábra: Abádszalók lakóövezeti térképe
Forrás: www.terkepcentrum.hu

A mai településforma a halmazformából fejlődött ki, az első katonai térképek alapján az egyesült községet kertesnek mondják. Ez azt jelenti, hogy a község központi részén vannak a lakóházak, míg a széleken az ólas kertek helyezkednek el.

Mindkét részt a „lopott-tornácos”, egyes- vagy ikeroszlopos régi parasztházak jellemezték. A mai időkre ezek nagy része lebontásra, vagy átépítésre került.

A település jelenlegi fő szerkezeti vonala a 3216. számú Tiszabura-Tiszafüred összekötő út, amelyről Kelet-Nyugat irányban lecsatlakoznak a lakóterületet és közintézményeket feltáró utcák. Az „újonnan létrejött” község funkció szerinti belső tagozódása erősen elmosódott. Egy új központ van kialakulóban ott, ahol a hivatali és a kulturális intézmények foglalnak helyet. Ez a központi funkciókat ellátó rész azonban nem a történeti magvak területén alakult ki, hanem a két község egyesítése után a központi érintkezési vonalaknál fejlődött ki.

A Deák Ferenc út volt a határvonal a két falu között, főleg ezen az utcán helyezkednek el a kulturális és közigazgatási intézmények. Mára ebben a központban egy helyen található meg a mindennapi és az estenkénti igényeket kielégítő üzletek és intézmények sokasága. Ezt a centrumot már az üdülő település kisvárosi magjának is lehet nevezni. A főútvonalakra merőlegesen futnak ki a mellékutcák. A község délnyugati részén az utcahálózat kiépítése során figyelmet fordítottak az árvízmentes térszín kialakítására, ezért ívesen hajló utcákat hoztak létre.

A szalóki településrész ősi magja az Arany János utca- Deák Ferenc út- Alsóerdősor által határolt terület, az úgynevezett Belsőfalú, sűrűn beépített területekkel. A telkek igen kicsinyek, csak ritkán szabályos alakúak. A telektömbök változatos trapéz és háromszög alakúak. A házak a beltelkeken rendszertelenül helyezkednek el, az utca tengelyére vagy merőlegesek vagy párhuzamosak. Gyakran a telkek hátsó részére épültek, s így az udvar közvetlenül érintkezik az utcával. A magból kifejlődött fiatalabb településrészek elrendezése sokkal szabályosabb.

A község területeit a lakosság különböző nevekké látta el, amelyek némelyike tükrözi, hogy mivel foglalkoztak az egyes területeken. Ilyen népi nevek voltak: Belsőfalú, Rétaalj, Vászálj, Cigányzug, Csikóskert, Cifrakert, Filler, Kenderföld, Basavár. A kialakult település szerkezetben az utcák vezetése törttengelyű, kisebb-nagyobb kiteresedésekkel, hangulatos utcaképi megjelenésű épületekkel.

A város vezetői már a tó kialakításának évében meglátták a lehetőséget, így szinte elsőként készítették el a rendezési tervet. Az alapkoncepció - amelynek nyomán azóta is haladnak - az, hogy laza beépítésű szellős üdülőrészek jellemezzék a települést. Abádszalókon két nagy üdülőrész van, amelyek egy évtizeddel ezelőtt még csak a képzeletben léteztek, mára viszont folyamatosan népesülnek be. A délnyugati üdülőrészen például egy ötvenhektáros területen több száz parcella talált gazdára az elmúlt években. A fejlődés töretlen.

A település képe fokozatosan átalakul, általában a mezőgazdaság rovására, kialakulnak a turizmushoz kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások és egyre több üdülőterületet jelölnek ki. Egy rendezett településképhez hozzátartozik a zöldterületek mennyisége és ezek megfelelő gondozása. Abádszalókon mind a lakosok mind az önkormányzat elősegíti ennek pozitív irányba történő változását. A turisták számára csakúgy, mint az ott élők számára fontos, hogy a szabadidejüket rosszabb idő esetén is hasznosan töltsék, ezért fontos a már meglévő sportlétesítmények mellett újabbak létrehozása. A település vezetői azonban a turizmus mellett fontosnak tartják az ipar fejlődését is, ezért új iparterületek kialakítása is szükségessé vált.

5. Gazdasági helyzet

1990-ig Abádszalók – hasonlóan a térség többi településéhez – erősen agrárjellegű település volt, az agrárágazat foglalkoztatta az aktív keresők felét, az ipar és építőipar minden ötödik foglalkoztatottnak adott munkát, a terciér szektorban az aktív keresők három tizede dolgozott. A rendszerváltással Abádszalókon is átalakult a gazdaság. Megszűntek a helybeli nagyüzemi (termelőszövetkezeti) munkahelyek és kisebb ipari telephelyek, visszaszorult a tömeges távolsági és napi ingázás, ezzel együtt átalakult a népesség gazdasági aktivitásának szerkezete.

Abádszalókon a vállalkozások 40 %-a szezonális tevékenységet végez. Az ipari tevékenységet végző vállalkozások is igyekeznek a turizmusból származó előnyöket kihasználni és a nyári üdülési idényben kereskedelmi, vendéglátói, vagy egyéb üdültetést segítő szolgáltatást végezni. Ezen vállalkozói létszám stabilizálódik, egyre kevesebb a kényszervállalkozás. A szolgáltatás jellegű ágazatokban dolgozók aránya azonban 23,2 % ponttal nőtt, miközben az ipar-építőipar dolgozóinak létszáma 28,5 %-al csökkent.

Mezőgazdaság

A Tisza szabályozása előtt Abádszalók határának nagyobb része nádas, mocsaras, vizenyős terület volt, ekkor még kiterjedt szántóföldekről nem beszélhattunk.

Döntő fordulat a Tisza szabályozása után következett be, mivel a lecsapolással több ezer holdat tettek termővé. Mindkét ősi település területének körülbelül fele vált ekkor művelhető területté. A szántóföldek területe tehát jelentősen megnőtt, majd a legelők területe is.

Nagyobb mennyiségben termelt növény a gabona és a kukorica mellett a kender és a dohány volt a XIX. században. Az évenként termelt dohány mennyiség felől tájékoztatást nyújt az 1849-ben, 1850-ben és 1851-ben készült kimutatás, amely szerint ezekben az években 180, 100 és 800 mázsa volt a község dohánytermesztése. A termelés hirtelen felfutását a magas beváltási ár okozta. A kendertermelést a mai Keserűalj nevű területen végezték. A nagybirtokok eladásra termeltek, míg a kisebbek csak önellátásra.

A kertészeti termesztésből a fejes káposztát, a zöldborsót, a paradicsomot, a vöröshagymát, és a görögdinnyét lehet kiemelni. Az ártéri övezetben, továbbá az árterek árvízmentes, homokbuckás peremein nagy jelentősége volt a gyümölcsstermesztésnek, amelynek révén

ellátták a környező településeket is. A gyümölcsök közül a szilva, alma, dió szerzett hírnevet a településnek. A homokvidéken a szőlőtermesztésnek is nagy hagyományai voltak. A borszőlők (otelló, oportó, delavári, kövidinka, burgundi) mellett csemegeszőlőt is ültettek.

Az állattartás a földműveléssel szorosan összefügg, településen a szarvasmarha, a juh és a sertés volt a legfontosabb állat. A lovaknak főként az igavonó erejüket vették igénybe, a sertés pedig a táplálkozásban foglalt el jelentős szerepet.

Elsősorban a mezőgazdaság, azon belül is a szántóföldi kultúrák termesztése, de gyümölcs- és kertészeti kultúra a meghatározó a településen. A termesztés viszonylag kis, 0,5-3 ha nagyságú birtokokon zajlik. A mezőgazdasági hasznosítású termőterületek átlagos aranykorona értéke 14,84 AK/ha.

Abádszalók Város területének kimutatása

Művelési ágak	Fekvések területe ha/m ²			Összesen
	Belterület	Külterület	Zártkert	
Szántó	3,3514	6857,5537	83,1073	6944,0124
Gyep	-	571173	-	571173
Szőlő	-	0,0918	36,5812	36,6730
Kert	-	-	30,9939	30,9939
Gyümölcsös	-	112,2698	9,7881	122,0579
Gyep (legelő)	-	1002,3538	-	1002,3538
Nádas	-	-	-	-
Erdő	5,9828	1418,5408	-	1424,5236
Kivett	627,8329	2972,2112	4,7730	3604,8171
Halastó	-	-	-	-
Összesen	637,1671	12420,1384	165,2435	132222,5490

2. számú táblázat

Forrás: Járási Földhivatal

Sokan rendelkeznek földtulajdonnal, de jellemzően a területek elaprózódtak a kárpótlási törvény következtében. Tekintélyes mértékű az őstermelők és a családi gazdaságok száma. Jellemző a kis és középparaszti gazdálkodás, melynek biztonsága érdekében feltétlen szükséges a több lábon állás. A szántóföldi növénytermesztés, gyümölcsstermesztés mellett állattenyésztéssel is foglalkozik a gazdálkodók többsége. A különböző tevékenységek súlyát, mértékét befolyásolták a rendelkezésre álló feltételek, és a mindenkori piaci kereslet-kínálat alakulása is. Ez nagyfokú alkalmazkodóképességet, egyéni kezdeményezőkészséget, többirányú jártasság kialakulását követelte meg a gazdálkodótól. A ház körüli gazdaságok elsősorban az önellátásban játszanak szerepet, de árutermelésük a nagy számuk miatt jelentős.

Turizmus

A kistérség idegenforgalmi fő vonzerejét a Tisza-folyó és a Tisza-tó fürdési, horgászati és egyéb vízi sportolási lehetőségeivel, a termálkincs és különböző rendezvények adják. A Hortobágy közelsége és hozzá kapcsolódó természetjáró turizmus erősíti a térség vonzerejét. Attraktív a természeti környezet szépsége, melyet az ideérkező kikapcsolódni, kirándulni, pihenni vágyó turisták élveznek. A kistérség meghatározó szerkezeti eleme a Tisza-tó. A tó 30 évvel ezelőtti duzzasztásos létrehozásával máig tartó átalakuláson megy át, melynek hatására egy új térszerkezeti egység, egy új kistáj jött létre.

Abádszalók életében, gazdálkodásában kiemelt szerepe van az turizmusnak, kitűnő turisztikai adottságokkal rendelkezik. Idegenforgalmát a Tisza-tó mellett a termál- és a gyógyvizek határozzák meg. A település életében fontosak a tradicionális hagyományok, melyek ápolására sok energiát fordít a lakosság, amit az évente megrendezett események gazdagítanak. A kistérség kiemelt termékei a termál- és élővizek hasznosítása, az öko-, a rekreációs és víziturizmus, a vadászat, a falusi- és a lovasturizmus.

Turisztikai vonzerők

Abádszalók idegenforgalma egyértelműen a Tisza-tó természeti értékein alapul.

Abádszalók fejlődése kiemelkedő mértékben a turizmus megjelenésének, a Tisza-tó létrejöttének köszönhető. A Tisza-tó és környéke sosem tartozott a „dúsgazdag országrészek” sorába. A gazdasági fellendülés sem az Alföldet célozta meg a rendszerváltást követően. Azonban a több helyütt védett és érintetlen természeti környezet, a vízpart és a paraszti kultúra ma is élő hagyományai, a település népművészeti emlékei olyan egyedülálló kínálatot jelentenek, mely mára a városi forgatagot megúzó sokszázvezreknek nyújt elérhető áron felüdülést, kikapcsolódást.

A strandolást a 900 méter hosszú parton egy 400 m-es szabadvizű biztosítja.

- Művészeti- és kulturális intézmények programjai
- Abádszalóki Nyár programsorozata - A város erre alapozva hozott létre egy olyan nyári programsorozatot, amellyel nem csak helyiek és a környékeliek figyelmét hívja

fel, hanem az ország egész területéről és külföldről is odavonzza a látogatókat. Elsőként 1982-ben került megrendezésre. A program részét képezik az egész nyáron látogatható kiállítások, sportrendezvények, versenyek, koncertek és disco-k, amelyekben kicsik és nagyok egyaránt kedvüket lelik.

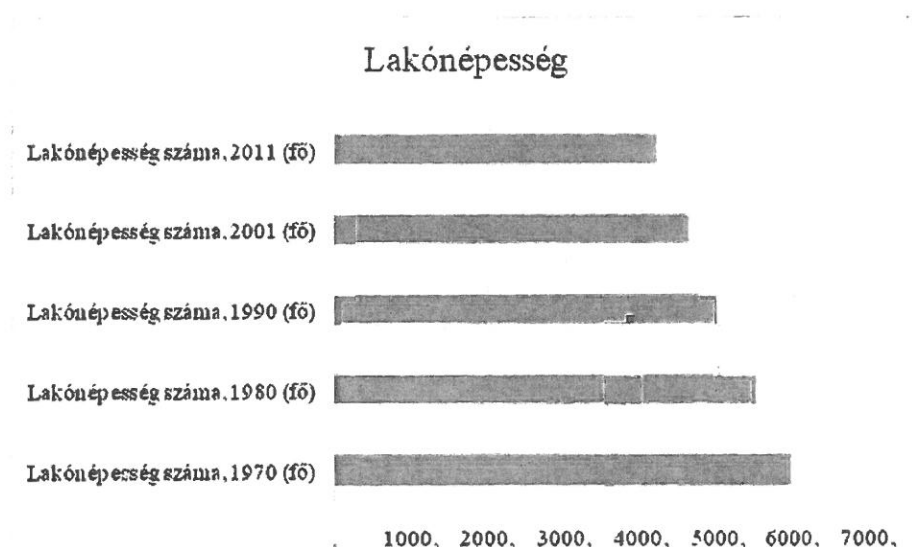
- Faluház és Babamúzeum: A Faluházat 1999-ben adták át és célja a hagyományok megismertetése a turistákkal, a fiatalokkal. A Faluházban található Babagyűjtemény bemutatja a Kárpát-medence területének népviseletét 358 db 56 cm-es babák. A minitárlatot a közönség először 1991-ben, a Budapesti Tavasz Fesztiválon látta. A készítő Steigauf Józsefné elsősorban a magyar lakta települések ruházkodását dolgozta fel, de megtalálhatóak itt a sváb, szász, cigány, ruszin, rutén, szlovák, délszláv, horvát nemzetiségek öltözete is. A babák ruhái hiteles másolatok, korabeli anyagokból méretarányosan készültek.

6. Demográfiai helyzet

Az Abádszalókon élők társadalmi helyzetét elsősorban a kedvezőtlen demográfiai folyamatok (elvándorlás, előregedés), az egyoldalú gazdaság és az infrastrukturális lemaradás alakítja ki. A kistérségben megfigyelhető a lakosság csökkenése, mely 1980 óta folyamatosnak tekinthető.

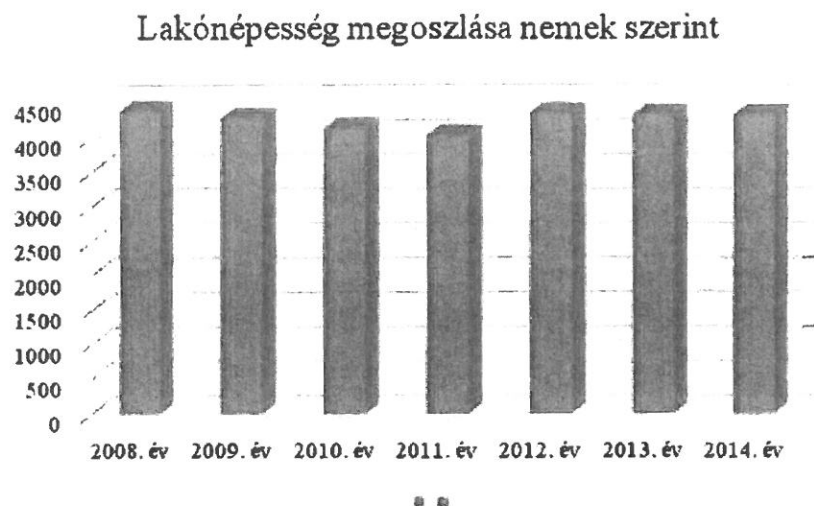
A csökkenés kisebb hányada származik természetes fogyásból, nagyobb részét az elvándorlás okozza. A népesség fogyás az általános magyarországi tendencia mellett a helyben található munkalehetőségek beszűkülésére vezethető vissza.

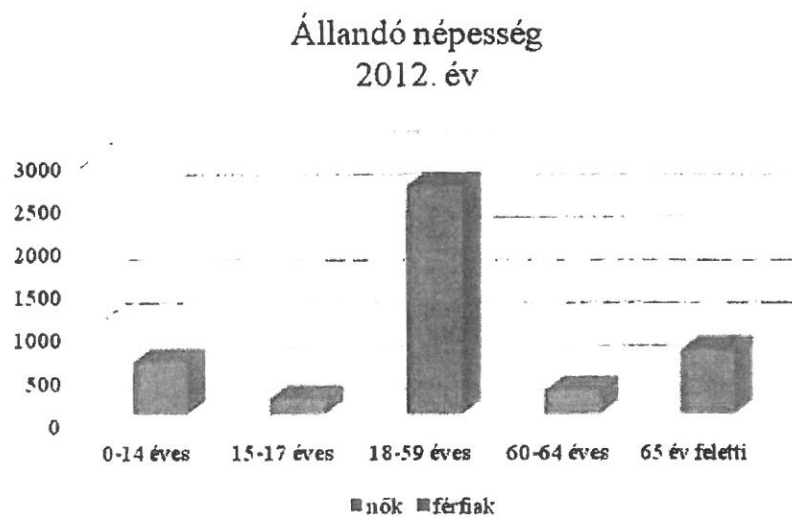
4. ábra: Abádszalók lakónépesség

Forrás: KSH-TSTAR, Önkormányzat

A város állandó lakosságának nemek közötti megosztása közel azonos, azonban egyes korosztályok esetén tapasztalható nagyobb eltérés.

5. ábra: Abádszalók lakónépesség
Forrás: KSH-TSTAR, Önkormányzat

6. ábra: Abádszalók állandó népesség
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A város öregedési indexe évről-évre jelentősen meghaladja a 100%-ot. A 65 év felettiek száma folyamatosan csökken, azonban ennél nagyobb arányú létszámcsökkenést mutat a 14 éven aluliak száma.

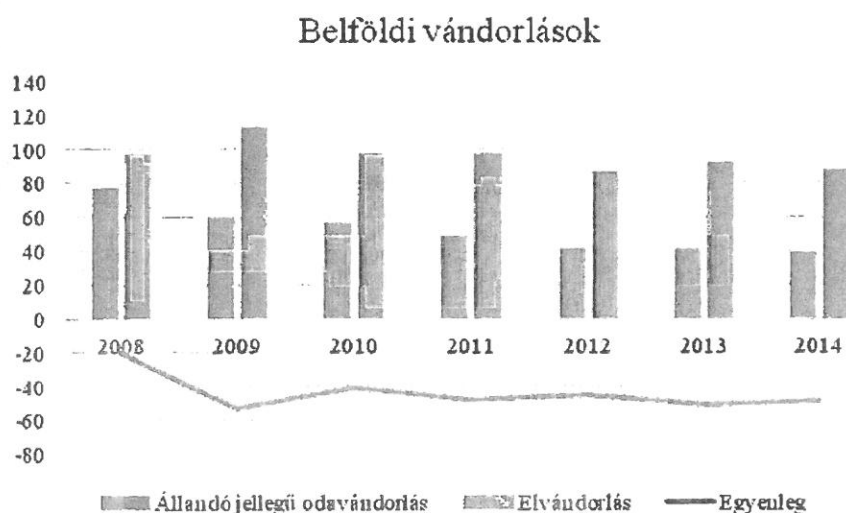
	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2008	725	773	93,8%
2009	763	691	110,4%
2010	746	652	114,4%
2011	742	605	122,6%
2012	735	582	126,3%

3. számú táblázat - Öregedési index

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, Önkormányzat

A kedvezőtlen demográfiai feltételek hatásaként – a jövőben a folyamat felgyorsulásával is számolni kell. A lakosságszám csökkenése mellett az életkor szerinti összetétel deformálódik azaz a lakosság strukturális jellemzői romlanak.

A belföldi vándorlás adatait áttekintve nemcsak a folyamatos negatív egyenleg figyelhető meg, hanem az odavándorlás adatai is folyamatosan csökkentek az utóbbi években.

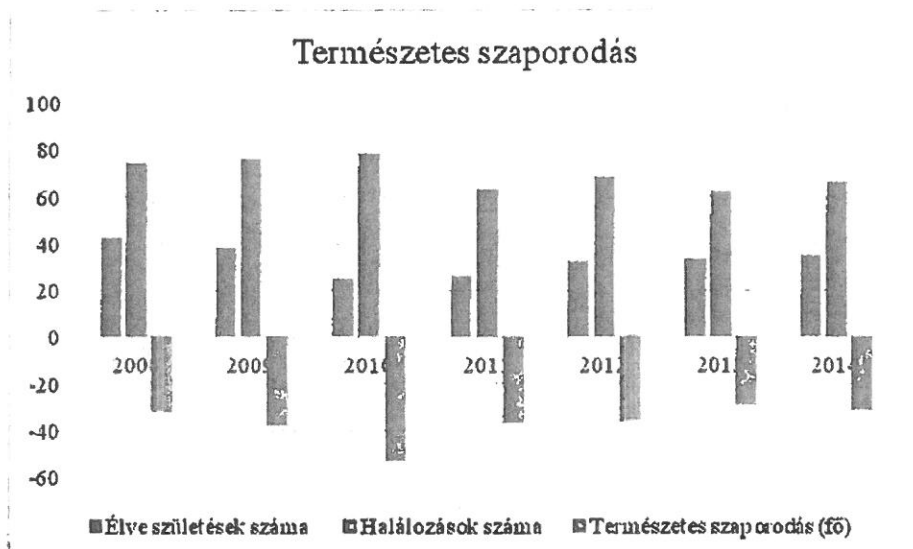

7. ábra: Belföldi vándorlások

Forrás: KSH-TSTAR, Önkormányzat

A településen élők egészségügyi állapotát meghatározó természeti, környezeti viszonyok ideálisak, a gazdasági – társadalmi környezet azonban nem mondható annak. Az elöregedés, a születések számának csökkenése a kedvezőtlen folyamatok felgyorsulásához vezethetnek. A társadalmon belül nő a halmozottan hátrányos roma etnikum aránya is.

A természetes szaporodás folyamatosan negatív tendenciát mutat.

8. ábra: Természetes szaporodás
Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, Önkormányzat

Az elvándorlás csökkentésének egyik lehetőségét a turizmus biztosíthatja, mivel a Tisza-tó közvetlen közelsége miatt a település a térség egyik legkedveltebb üdülőközpontja. A nyári szezonban, amely általában június közepétől augusztus végéig tart több mint százezer belföldi és külföldi üdülni vágyó turista keresi fel a települést. Kiszolgálásukra üzemelteti az önkormányzat cége a Füzes kempinget, a Strand kempinget, a szabadvízi strandot, a Diana Hotelt. Ezen szálláshelyek mellett a lakosság egy része szintén bevételt nyer a turizmusból, mivel több száz regisztrált falusi szállásadó van a településen.

A már 1980 óta minden évben megrendezésre kerülő Abádszalóki Nyár programsorozat gazdag sport, zenei és kulturális programokat tartalmaz, ezek közül kiemelkedő a Tisza-tó Szépe választás.

A Faluház ad helyet egy egyedülálló gyűjteménynek, amely a világ összes országának népviseleti ruhába öltöztetett babáit mutatja be, azonban itt található még a régi mesterségek eszközeinek kiállítása is.

A turisztikai azonban csak szezonálisan biztosít jelentős számú foglalkoztatási lehetőséget.

7. Infrastrukturális helyzet

A település külső képe és kommunális ellátottsága a múlt század közepe óta jelentős fejlődésen ment át. Az önkormányzat és a szolgáltatók erőfeszítése nyomán az ellátás minden területen biztosíthatóvá vált.

Az infrastruktúrából közel 100%-os a vízvezeték, az elektromos vezeték a gázvezeték, valamint a telefonvezeték kiépítettsége, az úthálózat 57%-ban aszfaltozott, 17%-a útalappal rendelkezik, továbbá mindhárom mobilszolgáltató rendelkezik adótoronnyal a város közigazgatási területén.

Szennyvíztisztítás, ivóvízellátás

A település csatornázottsága jelenleg kb. 92%-os, a telep készültsége 70%.

Jelenleg a város szennyvíztisztítási és szennyvízelvezetési beruházása folyik, várható befejezése 2015. év ősze. A megvalósítás nettó költsége több mint 3,4 milliárd forint.

Megvalósítandó szennyvízhálózat gerincvezetékének hossza 22 km, valamint korszerű szennyvíztisztító telepet kap a város.

Az ivóvízvezeték hálózat üzemeltetését, valamint a szennyvízhálózat működtetését is a Tiszamenti Regionális Vízművek Zrt. végzi.

Gázellátás

Abádszalók teljes belterületén 1996 óta a TIGÁZ Rt szolgáltató vezetékes földgázt. A körzet központ szintén Karcagon található.

Közlekedés

Tranzitforgalom - A település tranzit forgalma jelentéktelen, illetve ez a forgalom is a település központjától és az üdülőterületektől viszonylag távol a 3216. számú Fegyvernek-Tiszafüred közötti főúton zajlik.

Kerékpárutak - A gépjármű forgalom terhelése csökkenthető a kerékpározás térhódításaival. A kerékpárút-hálózatnak egyszerre kell alkalmasnak lennie a hivatásforgalom és a turisztikai forgalom lebonyolítására. Abádszalók területnagysága, a távolságok és terepviszonyok

alapján ideális a kerékpáros közlekedés szempontjából. A kerékpáros közlekedés fejlesztésének alapfeltétele a jól kiépített, biztonságos kerékpárút-hálózat.

A település érinti a Tisza-tó töltésén végig haladó Euro Velo nemzetközi kerékpártúra útvonalat.

Úthálózat fejlesztés - A település belterületi úthálózatának hossza: 49,2 km, ebből önkormányzati kezelésű út 46,2 km, és 3 km országos közút. A 49,2 km útból 27 km burkolt, 8,4 km útalappal ellátott, 13,2 km, pedig földút. Az önkormányzat a települési úthálózat fejlesztése érdekében évente kb. 1 km új utat épít. Fontos közlekedés-szervezési és környezetvédelmi érdek a járható, pormentes utak folyamatos építése.

Autóbusz közlekedés – A településen egy minden igényt kielégítő új korszerű autóbusz-pályaudvar került megépítésre. A település központjában felépített, stílusosan hajóra emlékeztető létesítményt 2004 nyarán bocsátották az utazóközönség rendelkezésére. Az állomást a Jászkun Volán Rt. és Abádszalók Önkormányzata közösen építtette pályázati pénzek felhasználásával. A pályaudvaron egyszerre 4 autóbusz érkezésére vagy indulására van lehetőség, így elkerülhető a zsúfoltság, hiszen az utóbbi években jelentősen nőtt az Abádszalókra busszal érkezők száma. A Jászkun Volán Rt. nemcsak megyszerte szállítja utasait, hanem megyén kívüli települések elérhetőségét is biztosítja. A megyén kívüli szállításba azonban több más volán társaság is bekapcsolódik, járatpárokat indít pl: Tisza Volán, Körös Volán.

Abádszalók elérhető Budapestről, valamint Kelet- és Közép- Magyarország városaiból. Abádszalókról induló buszokkal 34 nagyobb várost közvetlenül el lehet érni, pl.: Budapestet, Debrecent, Egert, Békéscsabát, Gyulát, Gyöngyöst, Kunhegyest.

Vízi közlekedés - A hajózásról ezen a területen már 1251-ből vannak információk.

A Tisza szabályozása a települést az élővíztől elszakította. A Tisza tó létrejöttével teremtdött meg ismét Abádszalókon a vízi közlekedés lehetősége. Jelenleg csak sétahajó és vitorlás forgalom van a kikötőben.

Vasúti közlekedés – A vasúton történő megközelíthetőséget nagymértékben rontja az a tény, hogy a település, valamint a vasútállomás között 6 kilométeres távolság van. A vasútállomás nem egy fővonal, hanem a Kisújszállás-Kál-Kápolna mellékvonal mellett található. A Kisújszállás – Kál-Kápolna között motorvonat közlekedik. A vasútállomásra menő és onnan a

településre érkező lakosokat, turistákat a helyi és helyközi autóbuszok szállítják. A legtöbb vonat érkezéséhez illetve indulásához van busz csatlakozás. A várakozási idő maximum 30 perc.

Villamos energia ellátás

E.ON TITÁSZ Zrt. szolgáltatási területe a teljes belterületre, az üdülőkre, a zárt kertekre kiterjed. Az áramszolgáltató körzet központja Karcagon található.

Szilárd hulladékgyűjtés elhelyezés

A tiszafüredi székhelyű NHSZ Tisza Kft. biztosítja.

8. Környezeti elemek rendszere

A. Levegő

A levegőtisztaság-védelem, - mint az egyik fontos környezeti elem védelme – akkor megfelelő, ha élővilág centrikus. A levegőt védeni kell minden olyan hatástól, szennyezéstől, amely természetes minőséget, összetételét hátrányosan megváltoztatja és ezzel az élővilágra és ezen belül az emberre veszélyt okoz.

Az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózatot a Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségek üzemeltetik. Légszennyezettséget mérő automata mérőberendezés Hajdú-Bihar megyében Debrecenben található.

A nagy távolságból érkező légszennyezés a településen nem meghatározó. Kémiai komponensek légszennyező (kéndioxid, nitrogén-dioxid, nirtogénoxidok, szén-monoxid) tekintetében a település levegője tisztának mondható. A szálló por szennyezettsége időnként magasabb értéket mutathat, melynek oka a terület talajadottságaival és mezőgazdasági jellegével függ össze.

A település területén összesen 3 telephelyen 7 db légszennyező forrás található, melyek szennyezési értékei a következők:

Légszennyező források kibocsátása éves szinten

SO ₂ t/év	CO t/év	NO _x t/év	Szilárd t/év	Egyéb t/év
0,000	0,522	0,120	0,264	0,000

4. számú táblázat

Forrás: Abádszalók Város Önkormányzata

A levegő szennyezettségét döntően a fűtésből adódó légszennyezés kibocsátása határozza meg. A lakások többségében az energia árak megnövekedése miatt visszatértek a szilárdtüzelésű rendszerek használatára, amelyben időnként illegális szemét vagy növényi maradványok égetéséből származó terheléssel is számolni kell. A település tranzit forgalma jelentéktelen, illetve ez a forgalom is a település központjától és az üdülőterületektől viszonylag távol a 3216. számú Fegyvernek- Tiszafüred közötti közlekedési úton zajlik.

Megállapítható tehát, hogy a település, közlekedési okokra visszavezethető légszennyezettsége nem jelentős. A településen jelentősebb ipari légszennyező forrás nem található.

Diffúz bűzforrásként jelentkeznek a külterületi állattartó telepek, melynek hatása a korszerű állattartási technológiával csökkenthető.

B. Felszín alatti és feletti vizek

Felszín feletti vizek

A település legfontosabb felszíni vize a Tisza-tó. A tó, ezen belül az abádszalóki öböl vizének szennyezettségét elsősorban a Tisza folyó vizének minősége befolyásolja. Helyi eredetű szennyezés a területen nem jellemző, azonban a tó más részeihez hasonlóan esetenként itt is előfordulhat az alga-túlprodukció miatti vízminőség romlás.

A vizes élőhelyeket érintő hatások, terhelések

A holtágak horgászati, illetve üdülési hasznosítása már az előtt indult meg, mielőtt e területek biológiai értékeit felmérték volna. A horgászat (motorcsónakból a halak etetése), a turizmus fejlődése, a csatornázás hiánya mind-mind a víz minőségének romlásához vezetett. A Tisza menti ágak évente mintegy 2 cm-t töltődnek fel (max. 30 cm-ig tölthetők fel), és egy nyáron közel 70 cm az apadás. Jelenleg a víz kb. 20 cm-rel van az ökológiai szint alatt, így rövidesen szükség lesz arra, hogy megóvásukat aktív természetvédelmi módszerek biztosítsák.

A vízszabályozások, a folyók hajózhatóvá tétele gyökeresen megváltoztatta a folyók élővilágát. A gátak közé szorított folyó fizikai, kémiai szempontból jelentősen megváltozott. Ezzel párhuzamosan a talajvízszint a folyók medrének mélyülése miatt lesüllyedt. A halak életét a folyók vízminőségének változásán túl a szabályozások is befolyásolják.¹

Mirhó-Gyolcsi-csatorna

A víztest ökológiai potenciálja – a magas foszfor értékek miatt – a vizsgált kémiai paraméterek alapján kifogásolható. A csatornát az egyik oldalon kaszált partoldal jellemzi, földúttal szegélyezve. A másik oldalán fasor kíséri a viszonylag mélyen futó medret.

---

¹ Így pl. a vándorló halfajok, mint a viza, nem tudnak a romániai vaskapu erőmű fölötti szakaszokra eljutni, tehát Magyarország faunájából eltűnt e faj.

A csatorna kedvezőtlen küllemű, jelentős a benőtttség, így az átjárhatóság nem biztosított megfelelően. A makrofita vizsgálatok alapján a gyakorlatilag állóvízű szakaszokon gyakori a lebegőhínár: békatutajhínár, tócsagazhínár és időszakosan az emerz békalencsék állományai. A rucaöröm lebegőhínár társulást alkot. Tipikus lágyszárú mocsárinövény-zóna nincs. A bolygatott részeken kedvezőtlen az akác, a mocsári gyomtársulások és a ruderalis elemek. A típusnak és a hasznosításnak megfelelő küllemű a víztest. Ökológiai állapota kedvezőtlen. A hidromorfológiai kockázatosság is fennáll: szabályozott, karbantartott mederszakasz, így a természeteshez közel álló vegetációnak, illetve növényzeti zonáció kialakulásának kicsi az esélye.

A fás szárú parti vegetáció – emberi beavatkozás következtében – általában hiányzik, helyét gyomvegetáció, illetve gyökérsarjak veszik át. A fajok, valamint a terepfelmérések alapján becsülhető relatív biotassza arra utal, hogy jelentős tápanyag- és szervesanyag terhelés éri. A makroszkopikus vízi gerinctelen fauna vizsgálati eredményei alapján a Mirhó-Gyolcsi-csatorna makrogerinctelen faunája fajszám tekintetében közepesen gazdag, alacsony egyedszám értékek mellett.

A makrogerinctelenek kis egyedszáma az üledék-közeli vízrétegek időszakos oxigén-hiányos állapotára utalhat.

Tisza Tiszabábolnától Kisköréig

A víztest a vizsgált kémiai paraméterek alapján jó ökológiai állapotúnak tekinthető. Fitoplankton és makrofita szempontjából a vizsgálatra kijelölt szegmensek jó állapotúak. A vízfelület növényfedettsége csekély, zavartalan feltételek mellett a zónák száma kedvező (4-5). Hidromorfológiai vagy egyéb kockázatot a makrovegetáció nem mutat.

Tiszaderzsi-csatorna

Kémiai szempontból a víztest ökológiai potenciálja – közepesen magas só- és szervesanyag-tartalma ellenére – elfogadható.

Villogó-csatorna

A víztest a vizsgált kémiai paraméterek alapján – az esetenként magas só-tartalma ellenére – jó ökológiai potenciálúnak tekinthető.

A makroszkopikus vízi gerinctelen fauna vizsgálati eredményei alapján a Villogó-csatorna makrogerinctelen faunája mind fajsza, mind egyedsza tekintetében szegényes. Kizárólag árvaszúnyog lárvákat és kevéssejtű gyűrűsférgeket találtunk, alacsony egyedsza értékek mellett.

Tisza-tó, Abádszalóki-öböl

A víztest a vizsgált kémiai paraméterek alapján – a magas összes foszfor tartalom ellenére – elfogadható ökológiai potenciálúnak tekinthető. Az öböl teljes területének mintegy egyharmadát teszik ki a szigetek és a mocsári vegetációval borított területek. Fekvésénél fogva fokozottan ki van téve a szél, hullámozást keltő hatásának. A makrofita vizsgálatok alapján az elmúlt évtizedekben a Kiskörei-tározó négy medencéje közül az abádszalókiban okozott a legkisebb problémát a növényesedés; a vízi- és mocsári növényzet térhódítása a többi medencéhez képest a legcsekélyebb volt.

Ez a legmélyebb medence, átlag mélysége 2 méter. Nagyobb vízi- és mocsári növényállományok az I., II., III. és IV. öblítőcsatornák környékén és az érfői régió mentén alakultak ki. Az utóbbi néhány évben az itt is terjedő hínárállomány veszélyezteteti az öböl egyik fő hasznosítását, a vízi sportolást.

A növényzet megjelenési formájában, és főként tömegében lényeges változás következett be. A part felőli oldalon, a terület nagy részén szélesedett a békaszőlő-hínáros sáv, és már nem különálló polikormonokból állt, hanem zonáció-szerűen kíséri a partvonalat. Az ilyen típusú szubmerz hínaras átlagos borítása 70-80% volt. A legnagyobb területi növekedés a zártabb öblöknél tapasztalható. A békaszőlő-fajokon kívül sajnos igen jelentős a sulymos egyre nagyobb területi részesedése is, csak olyan nagy zárt állományokat nem alkot (még), mint pl. a Poroszlói-medencében.

A halfauna vizsgálatok során előkerült halfajok között egy védett faj van. Rendkívül kedvező állapotot tükrözött néhány pontyféle több százazres, de inkább milliós előfordulása. Adult egyed mind fajsza tekintetében, mind darabszámra nagyon csekély mértékben fordult elő. A makroszkopikus vízi gerinctelen fauna vizsgálata alapján az Abádszalóki-öböl makrogerinctelen faunája a magyarországi síkvidéki állóvizekre jellemző képet mutat.

Tisza-tó, Sarudi-medence

A víztest a vizsgált kémiai paraméterek alapján – a magas összes foszfortartalom ellenére – elfogadható ökológiai potenciálúnak tekinthető.

A makrofita vizsgálatok alapján a medencét viszonylag nagy nyílt vízfelület jellemzi. Átlag mélysége: 1,2 méter. Jelentősebb vízi- és mocsári növénytársulások a medencét szegélyező sekélyebb, nyugodt vizű területeken, pl. Kozma-fok, V. öblítőcsatorna környékén és a Kis-Tiszát övezően alakultak ki.

A Kozma-fok környékén gyönyörű látványt nyújtanak a tündérfátyol-mezők. Napjainkra ebben a medencében is uralkodó növényfajjává vált a sulyom. A halfauna vizsgálatok során 20 halfajt tudtunk kimutatni, amihez hozzávéve a CPUE értéket (egységnyi mintavételi távolságra ill. időre jutó kifogott halak száma), meglehetősen pozitív a kép (1064 db hal/ 1000 méter/ 45 perc). Egyértelműen megállapítható, hogy korábbi években, ugyanebben az időszakban, ugyanezen a területen végrehajtott halászatokhoz képest mind fajban, mind egyedszámban jóval kevesebb halat lehetett kimutatni. Védett, illetve veszélyeztetett halfaj egy került elő. Halas szempontból jelenleg még megfelelő, de romló tendenciájú ökológiai állapottal jellemezhető a víztér. A makroszkopikus vízi gerinctelen fauna vizsgálata alapján a Sarudi-medence makrogerinctelen faunája változatos, egyedszáma közepesen magas. Jellemző, hogy a mocsári és hínár vegetációval borított vízterek faunája jelentősen eltér a nyíltvízes területekétől.

Felszín alatti talajvizek

Belterületeken a talajvizek csaknem kivétel nélkül jelentősen szennyezettek. Sok esetben 200 mg/l fölötti a nitrát-tartalom, 50-70 mg/l a KOI_{ps} . Az összes oldott anyag nem ritkán 3000-5000 mg/l. A bakteorológiai vizsgálatok gyakran fekális eredetű szennyeződést jeleznek. Külterületeken helyenként még ivóvíz minőségű talajvizek is feltárhatók.

A rétegvíz-készlet 28 %-os kihasználtságú, stagnáló, vagy enyhén csökkenő tendenciájú. A potenciális utánpótlási területeken – hordalékkúpon leszivárgott vizek alacsony összes oldott anyag tartalmúak, keménységük rendszerint magas, víztípusokat tekintve Ca-Mg-hidrogén-karbonátosak, és csaknem kivétel nélkül metánmentesek.

Kedvező termálvíz beszerzési lehetőségek adóttak. A termál kutak elsősorban kommunális céllal (fürdők ellátása) kerülnek hasznosításra. Az energetikai célú hasznosítás alárendelt jelentőségű. Tiszafüreden minősített gyógyvizű termálkút található. A hévíztartó felső pannon

képződménycsoportot a helyszíntől függően 900-1.500 m között szűrőzik a termál kutak. A kitermelhető víz hőmérséklete 40-64 °C. A vízkövesedés ritkán jelent gondot.

A használt termálvizek sótartalma a felszíni befogadók káros anyag terhelését növeli. Bár a vízmérleg szerint a termálvíz készletek átlagos kihasználtsága mintegy 30 %-os, a víztartó képződményekben jelentkező nyomáscsökkenések miatt takarékosabb hévízgazdálkodásra van szükség. Jelenleg energetikai célú termálvíz kivételt csak vízvisszasajtolással egyidejűleg lehet megvalósítani, de a szakemberek folyamatosan szorgalmazzák a víz visszaforgatásos rendszerek kialakítását is.

A termál és gyógyvízkincset Tiszafüred és Tiszaörs hasznosítja, kempingek és panziók nyújtanak csendes felüdülést.

C. Talaj

Talajadottságai igen változatosak, a löszös homokon kialakuló jó minőségű csernozjomtól, a réti csernozjomon át a mélyben sós réti szolonyecig, a térség vízellátottságához igazodva. A belvízveszélyes területek általában nem, vagy csak korlátozottan alkalmas szántóművelésre, míg a hátaik talajai, melyek kialakulásában a víz nem, vagy csak kismértékben játszott szerepet általában szántókként jól hasznosíthatók.

A település közigazgatási területén belül elsősorban a beépített területeken jelentkezik a szennyvizek okozta (talajvíz) szennyezés.

A talajok mezőgazdasági eredetű elszennyeződése nem számottevő, nem haladja meg az intenzív művelésbe vont nagyüzemi mezőgazdasági területek esetében mérhető értékeket.

D. Zaj, rezgés

Jelentősebb zajforrások a településen nincsenek. Gondot okoz alkalmanként, egyes vendéglátóipari egységek, szórakozó helyek, bizonyos rendezvények esetében az éjszaka megengedett zajszint betartása. Ez elsősorban hatósági és csak másodsorban műszaki-technikai probléma. A közlekedés- és gépjárműforgalom, légszennyezéshez hasonlóan, a legjelentősebb zajforrás is. A zaj- és rezgésterhelés a forgalomnövekedéssel arányosan alakul.

E. Hulladék helyzet

A hulladékgazdálkodásnak, mint a környezetgazdálkodás egyik legfontosabb szakterületének egyik legfontosabb szakterületének elsődleges célkitűzése a hulladékok által okozott környezetszennyezés csökkentése, majd felszámolása.

Szilárd hulladékok kezelése

Tiszafüred - Tiszaszőlős térségében 2006-ban megvalósult a térség 42 településének összefogásával, illetve EU források bevonásával egy új regionális hulladéklerakó építése. Az új korszerű műszaki védelemmel ellátott regionális hulladéklerakó beüzemelése és a kötelező hulladékszállítási közszolgáltatás bevezetése, illetve a meglévő (akkor már felhagyott) települési hulladéklerakó teljes rekultivációja és monitoringja e kérdéskör problémáit teljes mértékben orvosolta.

A településen keletkező kommunális és termelési hulladékokat a szolgáltató NHSZ Tisza Kft. gyűjti be.

A veszélyes hulladékok káros hatásai elleni védelem

A lakosságnál, mint végső felhasználónál felgyülemelő veszélyes hulladékok közül a legismertebbek a szárazelemek, akkumulátorok, növényvédő szerek, gyomirtók, illetve festékes, oldószeres göngyölegek. Ezek gyűjtése és ártalommentes elhelyezése azonban nem csak helyi, hanem országos szinten sem kellően megoldott probléma.

A településen veszélyes hulladékot kibocsátó ipari üzem nem található, így az ipari eredetű veszélyes hulladékkal nem kell számolni. A település adottságai miatt azonban számolni kell az állati eredetű veszélyes hulladékok keletkezésével és ártalmatlanításával.

A településen 1 db dögmű található a 3216 sz. úton a kunhegyesi elágazás után. A keletkező hulladékok ilyen módon történő kezelése, az elásás, a dögműben, dögműben való elhelyezés nem egyeztethető össze a környezetvédelem érdekeivel. Ezen anyagok bomlásterméke kockázatos anyagnak minősül, ezért a hulladék ily módon történő elhelyezése nem támogatandó. A hulladékgazdálkodási törvény alapelveivel összhangban a hasznosítást kell preferálni. Megoldás lehet olyan begyűjtő udvarok létesítése több település összefogásával, melyekről az ATEV rendszeresen elszállítja az ott gyűjtött állati eredeti hulladékokat.

F. Zöldfelületi helyzet

A település megítélését, a polgárok hangulatát döntő mértékben befolyásolja a közterületek, parkok állapota a köztisztaság helyzete. Különösen igaz ez Abádszalók esetében, hiszen a település különleges adottságokkal a természeti környezet felbecsülhetetlen értékeivel rendelkezik.

a/ A talaj védelme érdekében

- a burkolt felületek és a zöldterületek aránya nem romolhat, a zárt burkolatok által fedett közterületeket csökkenteni kell,
- a földmunkák során kitermelt talajokat, földet elkülönítve tárolják, hogy szükség szerint ismételten felhasználható legyen (termőréteg megóvása).

b/ Növényállomány védelme

- Az utcai és út menti fasorok, sorfák megőrzése (fakivágási engedélyezés szigorú betartása),
- út menti zöldsávok védelme (gépjármű-behajtó, rakodó- és parkoló felületek engedélyezése szigorú feltételek mellett),
- a növényállomány folyamatos előregedéséből eredő minőségromlás felszámolása.

c/ Épített környezet védelme

- A közterületre kihelyezhető köztéri bútorok, berendezések (pad, lámpa, telefonfülke stb.) jegyzékének összeállítása (arcuati kódex),

- A közterületen zajló meghatározó rendezvények (rendszeres és alkalmoszerű) éves programjának és forgatókönyvének (eseménynaptár) összeállítása, amely tartalmazza a szükséges intézkedéseket, járulékos tevékenységeket (köztisztasági feladatok),
- A közterületi reklámtevékenység, kihelyezett reklámhordozók szigorú engedélyeztetése, ellenőrzése és szankcionálása.

Zöldterület-gazdálkodás

A település nagy gondot fordít a parkok felújítására, továbbá törekszik az újabb zöldterületek, parkok építésére és a fásításra.

A zöldfelület-felújítások és új zöldfelületek létesítése esetén a legkisebb gondozási költséggel és leghosszabb élettartammal rendelkező szárazságtűrő betegségeknek ellenálló őshonos és tájfajták telepítését részesítik előnyben.

A díszburkolatok és egyéb gyalogutakon tervezett burkolás esetén a lélegző-burkolatos (gyephézagos, vagy kavicsközzel ellátott) megoldásokat kívánják előnyben részesíteni. Ez meggátolja a talajok pusztulását és jobb mikroklímát is eredményez.

G. Növényvilág

Nagy értéke és ritkasága a 34 hektáros abádszalóki-aranyosi kosboros rét a növényvilágnak. A szélvájta mélyedést ecsetpázsitos, szikes rét borítja. Jellemző növényfajai a lila ökörfarkkóró, a koloncos legyezőfű, az apácavirág és a magas kakukkfű. Védett természeti értéke Szolnok megyének 1987-től. A terület kiemelt értékét az agárkosbor adja, ami nagy számban fordul itt elő. Mintegy 1500 fő számolható meg. Korábban ipari és gyógyászati célra egyaránt gyűjtötték.

A liget-erdő uralkodó fái a fűzfák, égerfák – melyek a vízfolyás mentén találhatók - , nyárfák különböző keverékben. Szép, védett liget erdőket találunk a község délnyugati részén, mint például a Kinga-liget, Erzsébet-liget, ahol védett a 100 éves kocsányos tölgyes. Magasabb fekvésű ártéri erdőkben a tölgy és a kőris az uralkodó. A szikeseken szikfűvek pompáznak, a kaszálókat pázsitfélék tarkítják. Jellegzetesen homokkötő növényzet a határban nincs.

A Tisza-tavon találhatóak Európa legnagyobb sulyom- és tündérfátyolmezői, érdekesség az ágas békabuzogány, a nyílfű, illetve a rence, ami ragadozó növény. A sulyom termése ehető „tisza vidéki gesztenyének” is nevezik.

Abádszalók védett területei közé taroznak még az egykori úrbéri legelők, melynek területe 192 hektár, illetve a Nagy-fertő és szártalan csüdfű 94 hektár területen. A csüdfű még nagy értéke az egykori löszgyep vegetációnak, az abádszalóki telepített Paphalmi –erdőben található, ahol 150-200 fő található.

A községben emellett a Csordás fertő, a Gyócsi gyep és az Abádi rét tartozik még az országos védelemre, illetve átminősítésre javasolt területek közé.

A régi folyómedrek, laposok, árkok, háta mellett az alföldi egyhangúságot a kiemelkedő buckák, halmok is oldják. Ilyen terület található Tiszaszentimre – Kunmadaras – Kunhegyes - Abádszalók - Tiszaderzs közötti területen. A buckákat legtöbb helyen löszös homoktakaró fedi, többnyire ezek a buckák képezik a kunhalmok alapjait is. A településen 13 db kunhalom található. A halmok szerkezete egyértelműen azt mutatja, hogy emberi kéz művei. A legtöbbet már eleve magasabb helyekre halmozták fel. Az összes kunhalom védelem alatt áll.

A település erdősültsége 10%, ami országos viszonylatban közepesnek, a megyében viszont jónak mondható.

H. Állatvilág

Természetvédelmi terület az abádi partifecske-telep. A vízmenti részek a madarakat vonzzák, énekesmadarak, gémfélék egyaránt megtalálhatóak. A Magyarországon honos madárvilág szinte minden faja megtalálható itt.

Az emlősök közül jellemző az őz, a róka, a nyúl, a vaddisznó, de nagyon ritkán a vadmacska is előfordul. A terület változatosságának megfelelően apróvadakban igen gazdag. Az emlősfauna legértékesebb tagja a mintegy egy évtizede visszatelepített stabil populációt alkotó hód, valamint a mindenütt jelen lévő vidra.

Kételtűek és hüllők is találhatóak Abádszalók térségében, többek között a tarajos göte, pettyes göte, zöldgyík, fűrgye gyík, homoki gyík, vízisikló és békák sok faja (mocsári, kecske, zöld leveli stb.) Hazánk egyetlen teknősfaja a mocsári teknős is megtalálható itt.

Az Abádszalók közelében található a Tiszafüredhez tartozó Tisza-tavi Madárrezervátum, mely Európa Világörökség helyszíne és a Hortobágyi Nemzeti Park része. A tó kialakítása után az értékes élővilág a valamikori árvízi állapotokat tükröző formában maradt fenn. A rezervátum, mint fészkelő, táplálkozó és pihenőhely kiemelten fontos a madárvonulásokban. Az itt megfigyelhető több mint 200 madárfaj közül kiemelendők: kiskócsag, nagykócsag, kárókatona, bakcsó, vörös gém. A leglátványosabb időszak júniustól szeptemberig tart, ugyanis ekkor repülnek ki a fiókák majd vonulnak el a madarak. Ezekből a madarakból egyre több jelenik meg a védelem alatt nem álló Attila öbölben is.

A Tisza-tó és folyó halakban is nagyon gazdag, az itt élő körülbelül 50 halfajból 12 védett. Megtalálható itt a márna, a balin, a törpeharcsa és a védett réticsík. A védett halfajok közül legnagyobb számban a magyar bucó és a selymes durbincs lelhető fel a tóban.

III. Helyzet értékelés

SWOT analízis

A célkitűzések megalapozásához a település bevezetőben szereplő három pillérének, azaz a környezeti, társadalmi és gazdasági állapotának értékelése alapján szükséges meghatározni a főbb fejlődési, fejlesztési irányokat.

Ennek elemzési módszere az ún. SWOT analízis, amely a belső és külső tényezők alapján vizsgálja az adott állapotot és meghatározza a kitörési irányokat, lehetséges fenyegetéseket.

Az egyes betűk jelentése:

S - erősségek (strengths): belső tényezők: pozitív dolgok, amik jól működnek és lehet rá befolyás, hogy még jobban működjenek.

W - gyengeségek (weaknesses): belső tényezők: olyan dolgok, amik nem jól működnek, de lehet rá befolyás, hogy jobb legyen.

O - lehetőségek (opportunities): külső tényezők: olyan adottságok, amelyeket nem tudunk befolyásolni, de kedvezőek, és rájuk építve kihasználhatjuk az erősségeinket.

T - fenyegetések (threats): külső tényezők: olyan korlátok, negatív tényezők, amelyeket nem tudunk befolyásolni, és csökkentik a siker esélyeit, kockázatot is jelentenek.

Az erősségek és a gyengeségek a belső állapotot jellemzik, míg a lehetőségek és a veszélyek a külső körülményeket.

	Erősségek	Gyengeségek
Társadalmi	<ul style="list-style-type: none"> - aktív civil szervezetek - együttműködési készség a lakosság részéről - továbbtanulási lehetőségek (Szolnok, Törökszentmiklós, Eger) - lakosok nagy része elégedett a települési környezettel, saját környezetével - évenként rendszeresen tartott közösségi rendezvények - kialakult térségi szintű együttműködés 	<ul style="list-style-type: none"> - település „előregedése” - fiatalok elköltözése - alacsony képzettségi szint - szórakozási lehetőségek hiánya - helyben nincs továbbtanulási lehetőség - magas munkanélküliség - szociális problémák jelenléte
Gazdasági	<ul style="list-style-type: none"> - falusi turizmus jelenléte - mezőgazdaság fejlettségi szintje jó a termőföld jó minőségének köszönhetően - családi vegyes gazdaságok megléte - ingázásra hajlandó munkavállalók - vállalkozói kedv növekedése - rendelkezésre álló helyi és térségi idegenforgalmi potenciál 	<ul style="list-style-type: none"> - kevés magas szakképzettségű munkavállaló - munkahelyek száma kevés - az ipar fejlettsége alacsony - idegenforgalom, turizmus alacsony szinten van - többnyire elavult mezőgazdasági géppark
Környezeti	<ul style="list-style-type: none"> - települési környezetvédelmi program rendelkezésre állása, környezetvédelmi szempontú előrelátó tervezés - településszerkezet és az utcakép falusias jellege - települési építészeti értékek jelenléte - az infrastrukturális ellátottság közül a víz, gáz (belterületen), és villamos energiaellátás- megfelelő - környezettudatosság iránti érdeklődés, fogékonyság - jó levegőminőség, termelő és szolgáltató szektor környezetterhelése alacsony - a talajok szennyezettsége csekély 	<ul style="list-style-type: none"> - a belvízelvezető árkok rendszerének hiánya

	Lehetőségek	Veszélyek
Társadalom	<ul style="list-style-type: none"> - civil szervezetek szerepének növekedése - együttműködésben rejlő hatások felismerése - globalizálódó világban a helyi értékek és identitástudat erősödése tendencia - fiatal, képzett szakemberek helyben tartása - lakosság környezettudatosságának növelése - kulturális élet fellendítése - turisztika, vendéglátás fellendítése - rekreáció, szabadidő hasznos eltöltésének igénye, tanyai turizmus fellendülése - bel- és külterületi utak fejlesztése - csapadékvíz elvezető rendszer kiépítése - rendszeres lakossági fórumok tartása, környezetvédelemmel kapcsolatban 	<ul style="list-style-type: none"> - település népességének csökkenése - lokálpatriotizmus háttérbe szorulása, helyi értékek, hagyományok eltűnése - életszínvonal csökkenés - hosszú távon stabil jogi szabályozás hiánya - az alulfizetett szakemberek elmennek más szektorokba, illetve településekre
Gazdaság	<ul style="list-style-type: none"> - ökoturizmus, aktív, falusi, horgász, kulturális turizmus népszerűségének növekedése, politikai támogatottsága - fenntartható fejlődés eszméjének terjedése - rendelkezésre álló uniós és hazai pályázati forráslehetőségek kiaknázása - turizmus, vendéglátás növekedése - helyi mezőgazdaságra épülő feldolgozóipar - geotermikus energia hasznosítása - megújuló energiaforrások felhasználásának növelése - infrastrukturális kiépítettség növelése 	<ul style="list-style-type: none"> - finanszírozási problémák - munkanélküliség növekedése - csökkenő szakképzett helyi munkavállalók - vállalkozások számának csökkenése - pályázati önerőre fordítható források csekély mértéke
Környezet	<ul style="list-style-type: none"> - pályázati források bevonásával környezet és természet védelme - környezettudatos gondolkodásmód, természetvédelem általános terjedése - agrár környezetvédelem - egészséges ivóvíz biztosítása - napfényben gazdag éghajlat 	<ul style="list-style-type: none"> - erőforráskészletek csökkenése - talaj szennyezettségének növekedése - talajok kimerülése tápanyag utánpótlás hiányában - természeti értékek pusztulása

IV. Stratégia

A stratégia a cselekvések egy hosszabb távú terve, bizonyos cél elérése érdekében. A régióra, megyére, településre készült különböző koncepciók, tervek alapvetően meghatározzák az egyes területekre kidolgozott fejlesztési irányvonalak. Abádszalók település vonatkozásában meghatározó az Észak-Alföldi Régió, valamint a Jász-Nagykun-Szolnok Megye területfejlesztési koncepciója. Ebből a szempontból a jelen LA21 elkészítése speciális, ugyanis a jelenleg a 2014 – 2020. közötti időszakra érvényes koncepció kidolgozása folyamatban van.

A hosszú távú fejlesztési elképzelések kidolgozásakor minden esetben figyelembe kell venni a tágabb környezetben zajló folyamatokat, mert azok alapvetően befolyásolják a település fejlesztési lehetőségeit mind pozitív, mind negatív irányba is.

Fontos szempont, hogy törekedni kell az együttműködésre nemcsak az önkormányzat és lakosság, vagy gazdasági és civil szervezet között, hanem tágabb értelemben véve térségi, kistérségi szinten is. Az így létrejött kapcsolat hatékony fellépést tesz lehetővé a települési programok és tervek megvalósítása során.

A helyi viszonyok javítására munkánk során olyan prioritási rendszer kidolgozására került sor, mely figyelembe veszi a települési speciális viszonyokat a fenntartható fejlődés elvének szem előtt tartása, valamint a vonatkozó nemzetközi irányelvek alkalmazása mellett.

E prioritások szintén, a már oly sokszor említett társadalom – gazdaság - környezet hármasság mentén jelölik ki azokat fontos és követendő irányvonalakat, melyek mentén következtetéseink szerint a fenntartható fejlődés szerinti fejlesztések megvalósíthatók.

A Program sikeres megvalósítása esetén a település társadalmi, gazdasági és környezeti jellemzői optimális irányba fejlődhetnek. A Fenntartható Fejlődés elvei alapján ezen pozitív változások területenként szerteágazóak lehetnek, így a települési sajátosságoknak megfelelően számos részterületre vonatkozóan részletes projektötleteket dolgoztunk ki, melyek elsődleges célja a fenntartható fejlődés kialakulásának segítése, a rendelkezésre álló erőforrások gazdaságos felhasználása mellett. A Program elvárt eredménye, hogy a helyi gazdaság, társadalom, munkaerő-piaci helyzet és a települési környezeti állapot egyaránt fejlődjön, és a különböző területek fejlődése hosszú távon is fenntartható legyen.

Jövőkép, célállapot meghatározása

Célállapot

Cél a fenntartható fejlődés elősegítése, melynek következményeként megvalósul az erőforrások gazdaságos felhasználása. Fellendül a település gazdasága, fejlődik társadalma, új munkahelyek jönnek létre, bővülnek a jövedelemszerzési lehetőségek és a város lakói több figyelmet fordítanak a környezetvédelemre és a megújuló energiaforrások használatára.

A település vezetése a lakossággal együttműködve pedig mindent megtesz azért, hogy a fenntarthatóság szolgálatában álló döntések szülessenek és a környezeti erőforrásokkal kíméletesen gazdálkodó fejlesztések valósuljanak meg.

V. Megvalósítás

Az alábbiakban azok a prioritások elérésére megtervezett, konkrét települési projektek találhatók, helyeket a fenntartható fejlődés elérésére, a települési sajátosságokat figyelembe véve dolgoztunk ki. A projektekre vonatkozóan meghatároztuk azok jellegét (társadalmi, gazdasági vagy környezeti), a megvalósítás optimális időrendjét (időtáv), valamint a releváns egyéb projekt tulajdonságokat (a projektek végcélja, kiemelt célcsoport, gyakorlati ütemezés, résztvevő partnerek, a projekt teljes beruházási költsége, stb.).

1. Környezeti pillér

Naprakész környezeti adatbázis létrehozása

1. A települési hulladékgazdálkodás helyi szabályozásának folyamatos aktualizálása.

Települési és helyi épített környezet

2. Települési zöldterületek körültekintő fenntartása
3. Természetes élőhelyek védelme
4. Építészeti értékek rekonstrukciója
5. A közterületek jó állapotának megóvása, rendszeres takarítás, szemétszedés

Levegő, víz, zaj

6. Az élhető, egészséges környezet fenntartása, a települési lakosság jó véleményének megőrzése
7. Parlagfű-mentesítés megoldása
8. Belterületi és lakott külterületi utak szilárd burkolattal történő ellátása

Infrastrukturális fejlesztés

9. Települési járdák további fejlesztése
10. A kerékpárutak számának és hosszának növelése, kapcsolódva az aktív turizmus igényeihez

A jobb energiafelhasználás lehetőségei

11. Előadások tartása az energiafelhasználásról
12. Megújuló energia felhasználásának ösztönzése
13. Geotermikus energia kutatása

A helyi zöldterületek védelme

14. Települési közparkok, fasorok ápolása, a természeti területek jó állapotának fenntartása
15. A szabályozásnak megfelelő játszótér kialakítása, játszóterek állapotának javítása
16. Közterületi faültetés, virágosítás közösségi megszervezése, rendszeres jelleggel

A hulladékgazdálkodás fejlesztése a településen

17. A környezetszennyezés csökkentése
18. Házi komposztálás és esővíz-gazdálkodás
19. A hulladékok szelektív gyűjtésének ösztönzése
20. Szemléletformálás a hulladékgazdálkodásban

2. Társadalmi pillér

Társadalmi szemléletformálás

1. Ismeretterjesztő előadások, lakossági fórumok szervezése környezetvédelmi témákban
2. A környezetvédelem oktatásának erősítése a tanórákon, és tanórán kívüli elfoglaltságok keretében egyaránt
3. Társadalmi fórumok, előadás szervezése a települési hulladék-elhelyezési lehetőségek témájában

Önkormányzati ügyintézés és civil kapcsolatok javítása

4. Rendszeres lakossági fórumok megtartása a településfejlesztés aktuális kérdéseiben, kétirányú véleménynyilvánítási lehetőség a helyi lakosság és az önkormányzat kapcsolatának erősítésére, közös megoldások kidolgozására, a lakossági vélemények rendszeres és közös megvitatása.

5. A civil szféra és az önkormányzat kapcsolatának további erősítése, új civil szerveződések létrejöttének támogatása, a civil szervezetek pályázati munkájának segítése.

Egészségügyi helyzet fejlesztése

6. Helyi egészségügyi tervezés

7. A lakosság egészségüggyel kapcsolatos fejlesztési esélyeinek felmérése, majd ezek alapján az igények lehetőség szerinti fogyanatosítása

A települési szociális helyzet fejlesztése

8. Szociális terület, infrastruktúrafejlesztés

Oktatás, képzés fejlesztése

9. Környezettudatos nevelés erősítése

10. Iskolaépület karbantartása, további fejlesztése

11. A helyi oktatás fejlesztési esélyeinek felmérése, pályázati lehetőségek keresése

12. Települési óvodai ellátás fejlesztése

Települési közbiztonság fejlesztése

13. Térfigyelő rendszer tovább építése

Kulturális élet fellendítése

14. Települési hagyományörző találkozók rendszeres megtartása

15. Helyi felnőtt lakosság rendszeres összejövetelét szolgáló alkalmak megszervezése a településen

16. Közösségi programok megrendezése

Esélyegyenlőség biztosítása

17. A fogyatékkal élők esélyegyenlőségének javítása, lehetőségek felmérése

18. Fogyatékkal élők segítése

A helyi közlekedés fejlesztése

19. A települési biztonságos kerékpáros közlekedés megteremtése

20. A települési utak jó általános járhatóságának megteremtése, megőrzése, rendszeres kátyúzási munka

21. A jobb buszközlekedés megteremtése

3. Gazdasági pillér

Az Önkormányzat és intézményeinek gazdaságos működése

1. Gazdaságos önkormányzat

2. Pályázati lehetőségek folyamatos figyelése

A helyi ipar fejlesztése

3. Helyi vállalkozás-támogatási program kidolgozása és működtetése

4. Környezetbarát technológiák alkalmazása (jó lakossági hajlandóság)

5. Infrastruktúra fejlesztés, feltételek kedvező megteremtése

Mezőgazdaság

6. Bio-termesztés elősegítése

7. Helyi kistermelők piaca

8. Mezőgazdasági témájú fórumok rendszeres szervezése a mezőgazdasággal foglalkozó lakosság problémáinak megvitatására, megoldási lehetőségek felkutatására

Helyi kereskedelem és szolgáltatások

9. Marketingstratégia kidolgozása

10. Mikro-, kis- és középvállalkozások ösztönzése, új kereskedelmi egységek létesítésének elősegítése

Turizmus fejlesztése

11. Falusi turizmus, zöld turisztikai ágak, egészségturizmus fejlesztése közigazgatási területe

12. Sportturizmus, rekreációs turizmus fejlesztése

VI. Monitoring és visszacsatolás

A monitoring tevékenység lényege esetünkben az, hogy a fenntartható fejlődés elérésére megtervezett projektek valós eredményeit felmérje. Ezen eredmények ismeretében nyílik lehetőség arra, hogy a tervezett és valós adatok közötti eltérések összehasonlítása nyomán esetleges változtatásokat eszközöljön fejlesztések körében, a lehető legoptimálisabb célok elérésére.

A monitoring tehát alapvető információkat közvetít a munka eredményességéről, hiszen csupán így lehetséges az erőfeszítések eredményességét értékelni.

Monitoring tevékenység végcélja az, hogy folyamatos információ legyen a vizsgált települési környezetben lejátszódó gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatok hatásának mértékéről, szabályosságáról, trendjéről.

1. Értékelés, nyomonkövetés

A fenntartható fejlődés helyi programja megvalósulásának nyomon követéséért és a program aktualizálásáért Abádszalók Város Önkormányzatának polgármestere által kijelölt munkatársai a felelősek.

A monitoring tevékenység elvégzésére cselekvési terv létrehozására, helyi munkatársak, lehetőleg önkormányzati dolgozók vagy csoport kijelölésére kerülhet sor, akik rendszeresen koordinálják a fenntartható fejlődés elérésére megalkotott programok végrehajtását. Az ő illetékességi körükbe sorolható a továbbiakban jelen fenntarthatósági terv felülvizsgálatának elkészíttetése is. Jelen terv felülvizsgálatát célszerű lehetőleg éves rendszerességgel elvégezni.

A felülvizsgálati tevékenységben adatszolgáltató, koordinációs és értékelő szerepben egyaránt részt vehetnek az alábbi szereplők:

- Polgármester
- Alpolgármesterek

- Önkormányzat Képviselő-testületének Bizottságai, azok tagjai
- Az Önkormányzat területén működő oktatási intézmények (iskola, óvoda) munkatársai
- Az önkormányzat által fenntartott közintézmények munkatársai
- Települési orvosi rendelők dolgozói
- Közműszolgáltatók
- Közös Önkormányzati Hivatal munkatársai
- Civil szervezetek, helyi közösségek.

Jelen terv felülvizsgálata objektív eredmények elérésére konkrét mérőszámokkal, lehetőleg lakossági véleményfelméréssel kiegészített módon történjék. Az eltérések elemzésével változtatásokra kerülhet sor települési fejlesztési prioritásaink kijelölésében.

Amennyiben a fentiekben leírt megvalósítás, az éves monitoring, az önértékelés során arra derül fény, hogy a vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, az önkormányzat

- elemzi az okokat az érintettek, és szükség esetén külső szakértő bevonásával,
- megállapítja a felelősségeket,
- intézkedési tervet készít.

2. Kommunikáció

A települési hírekről a lakosság több csatornán keresztül is rendszeresen értesülhet, így jó arányban biztosított a lakosok helyi információkhoz való hozzájutása.

Javaslatunk, hogy a Képviselő-testület által elfogadott Local Agenda 21 megismerését minél szélesebb körben tegye lehetővé az önkormányzat.